

DE KUNST VAN VRIENDSCHAP

SCHILDERKUNST • GRAFIEK • INSTALLATIES • FILM • MUZIEK • SIERADEN

BEA BOZON • NIELS DUFFHUES • ANDRÉ GEERTSE • KLAARTJE VAN LEEUWEN • PATRICK LIJDSMAN

VORMGEVING PATRICK LIJDSMAN / FOTO ACHTERZIJDE ANDRÉ GEERTSE

CICERO

DE KUNST VAN VRIENDSCHAP

Vriendschap vernieuwt, verwondert, vergaat, verbleekt, vermaakt en verrijkt. Een groot aantal overeenkomsten met kunst. Vrienden zijn een spiegel van jezelf, kunst kan dat ook zijn.

Vanuit het verlangen om in ons huis en atelier aan de Cicerostraat in 's-Hertogenbosch een gezamenlijke expositie te organiseren, is het idee geboren om daadwerkelijk Cicero centraal te stellen, met name zijn gedachtengoed over vriendschap. Een heel diverse groep kunstenaars is ontstaan. Allen met een heel persoonlijke invulling en vertaling van vriendschap in hun werk. Binnen en buiten is het werk van André Geertse, Klaartje van Leeuwen, Niels Duffhues, Patrick Lijdsman en Bea Bozon te zien.

Cicero, redenaar die leefde tot 43 voor Christus, laat ons via een briefwisseling zien hoe hij in zijn tijd over vriendschap dacht. Vriendschap op basis van nut, plezier of het goede. Vrienden wisselden adviezen uit, schepten wederzijdse verplichtingen, in hoeverre is dat nu anders? Een onderwerp dat ook nu weer volop aandacht krijgt. Het heeft een positieve invloed op de gezondheid, de helft van je vrienden worden iedere zeven jaar vernieuwd, een mens kan maximaal 150 vrienden hebben en onthouden.

Een eeuwenoud thema krijgt hiermee hernieuwde aandacht. In een tijd waarin voor jong en oud vriendschap voor het oprapen ligt maar voor niemand vanzelfsprekend is.

Bea Bozon, september 2018

bea bozon is beeldend kunstenaar

beaesselink.nl

bea

bozon

niels

niels duffhues filmt, musiceert en schrijft

duffhues.com

duffhues

the dancing

Als ik nu al een thuis heb dan is het het binnenbuitengebied van na de implosie, de uithoeken van mijn geestuniversum, de van licht verstoken vlaktes in mijn gedachteheerl.

Dus lijkt het waar te zijn wat ik ouderen onder ons heb horen citeren als iets wat Archytas van Tarente geregeld in de mond nam en wat zij op hun beurt weer van andere ouderen hebben gehoord: als iemand naar de hemel zou opstijgen en de natuurlijke loop van de wereld en de schoonheid van de sterren in ogenschouw zou nemen, dan zou hij aan het bewonderen daarvan alleen geen genoegen beleven. Maar het zou alleraangenaamst zijn wanneer hij iemand had aan wie hij het kon vertellen.

Iedereen houdt immers van zichzelf, niet om van zichzelf een beloning te krijgen voor zijn liefde, maar omdat iedereen van nature zichzelf dierbaar is. Als nu datzelfde principe niet in vriendschap overdraagbaar zou zijn, zou je nooit een echte vriend kunnen vinden. Dat is namelijk iemand die als het ware een 'tweede ik' is.

Ware vriendschap is in mijn ogen rijker en royaler en houdt niet precies in het oog dat ze niet meer geeft dan ontvangt. Het is immers niet nodig bang te zijn dat je iets tekortkomt doordat iets je ontglipt of op de grond stroomt of dat je meer in de vriendschap investeert dan billijk is.

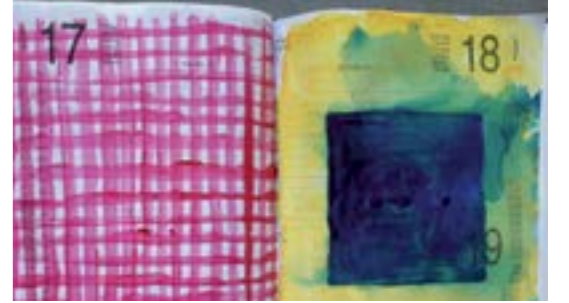

Het is de deugd, zeg ik, de deugd, Gaius Fannius en jij, Quintus Mucius, die vriendschap tot stand brengt en in stand houdt. Zij garandeert harmonie, stabiliteit en bestendigheid. Wanneer zij tevoorschijn is gekomen en haar licht doet stralen, en hetzelfde heeft gezien en herkend bij een ander, dan beweegt ze daar naartoe en neemt op haar beurt het licht van de ander op. Daaruit ontbrandt dan liefde of vriendschap (beide woorden zijn afgeleid van 'houden van'). Houden van is echter niets anders dan uitkiezen van wie je houdt, niet vanwege enige behoefte of enig beoogd voordeel. Die ontstaan vanzelf als gevolg van de vriendschap, zelfs wanneer je er niet echt op uit was.

Vriendschap brengt heel veel en heel grote voordelen met zich mee. Het aller voornaamste is ongetwijfeld dat ze goede vooruitzichten biedt en geen geestelijke zwakheid of instorting toelaat. Want wie een echte vriend ziet, ziet als het ware een evenbeeld van zichzelf. Daarom zijn vrienden ook aanwezig als ze er niet zijn, ze zijn ook rijk al zijn ze arm, ze zijn ook krachtig al zijn ze zwak en, hoe moeilijk het ook is om te zeggen, ze leven ook al zijn ze gestorven. Hun vrienden blijven hen in ere houden met zo veel achting, zo veel herinneringen en zo'n groot gemis dat hun dood gelukkig lijkt en het leven van de achtergeblevenen prijzenswaardig.

Als nog niet duidelijk genoeg is hoe groot de positieve kracht van vriendschap en harmonie is, dan kun je die afzetten tegen onenigheid en tweedracht Welk huis is zo stevig, welke staat zo sterk dat haat en onenigheid hen niet tot op de bodem kunnen verwoesten? Daaruit kan worden afgeleid wat een groot goed vriendschap is.

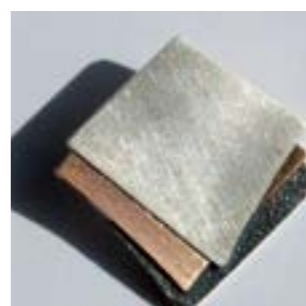
andré geertse

andré geertse is beeldend kunstenaar

andregeertse.eu

klaartje van leeuwen is edelsmid en beeldend kunstenaar
sierbaar.nl

klaartje van leeuwen

En dan kom ik aan de velden en de weidse gebouwen van het geheugen. Waar zich de schatkamers bevinden met de talloze beelden die daar van alle soorten waargenomen dingen zijn binnengebracht. Wanneer ik daar ben, beveel ik dat tevoorschijn wordt gebracht wat ik maar verkies. In mijn binnenste verricht ik dit alles, in het enorme paleis van mijn geheugen. Daar heb ik namelijk de hemel de aarde en de zee tot mijn beschikking, met alles, wat ik er in, af en op heb

kunnen waarnemen. En uit diezelfde voorraad, ga ik dan ook de beelden van ervaren dingen weer zelf combineren.

Nu eens deze, dan weer gene.

En uit die verleden dingen, maak ik mij dan ook een beeld van toekomstige handelingen en verwachtingen. En al die dingen, overdenk ik dan weer, alsof ze tegenwoordig zijn.

Uit de belijdenissen van Augustinus

patrick
lijdsman

patrick lijdsman is vormgever, dichter en beeldend kunstenaar
patricklijdsman.nl

